Magyarország régióinak földrajza

KÖZÉP-MAGYARORSZÁG

szerkesztette: *Dr. Hanusz Árpád*

intézetigazgató egyetemi tanár

TAMOP 412A-08
tananyagfejlesztés

Közép-magyarországi régió

I. Természeti adottságok:

- Természeti kincsek, készletek
- Környezeti állapot
- Tájpotenciál és hasznosítás (mg. turizmus)

A régió felépítése I. Természeti adottságok 1.

A régió felépítése I. Természeti adottságok 1.

- <u>Tájtípusok:</u>

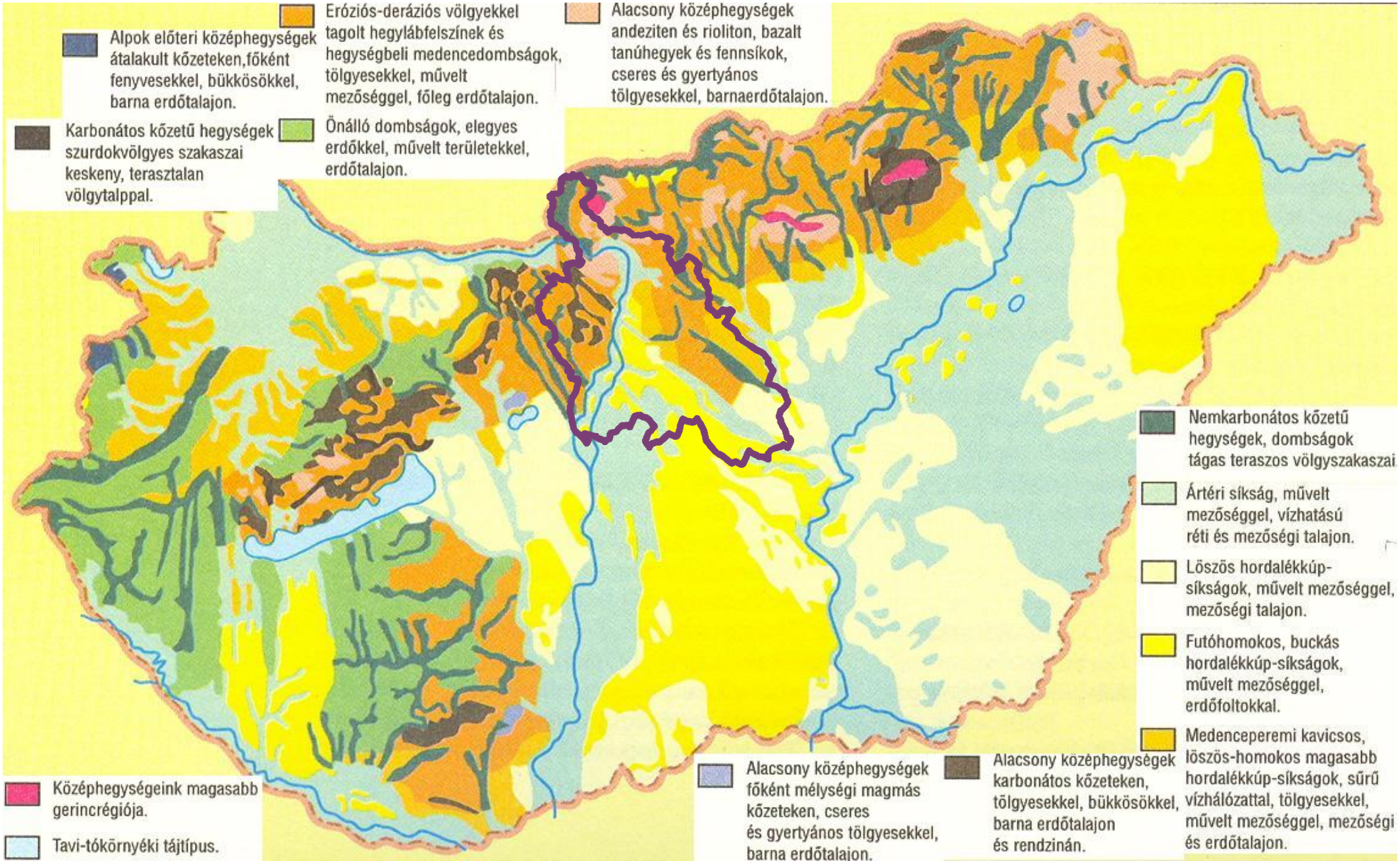

A régió felépítése I. Természeti adottságok 2.

- <u>Ásványkincsek:</u>
  - Energiahordozók

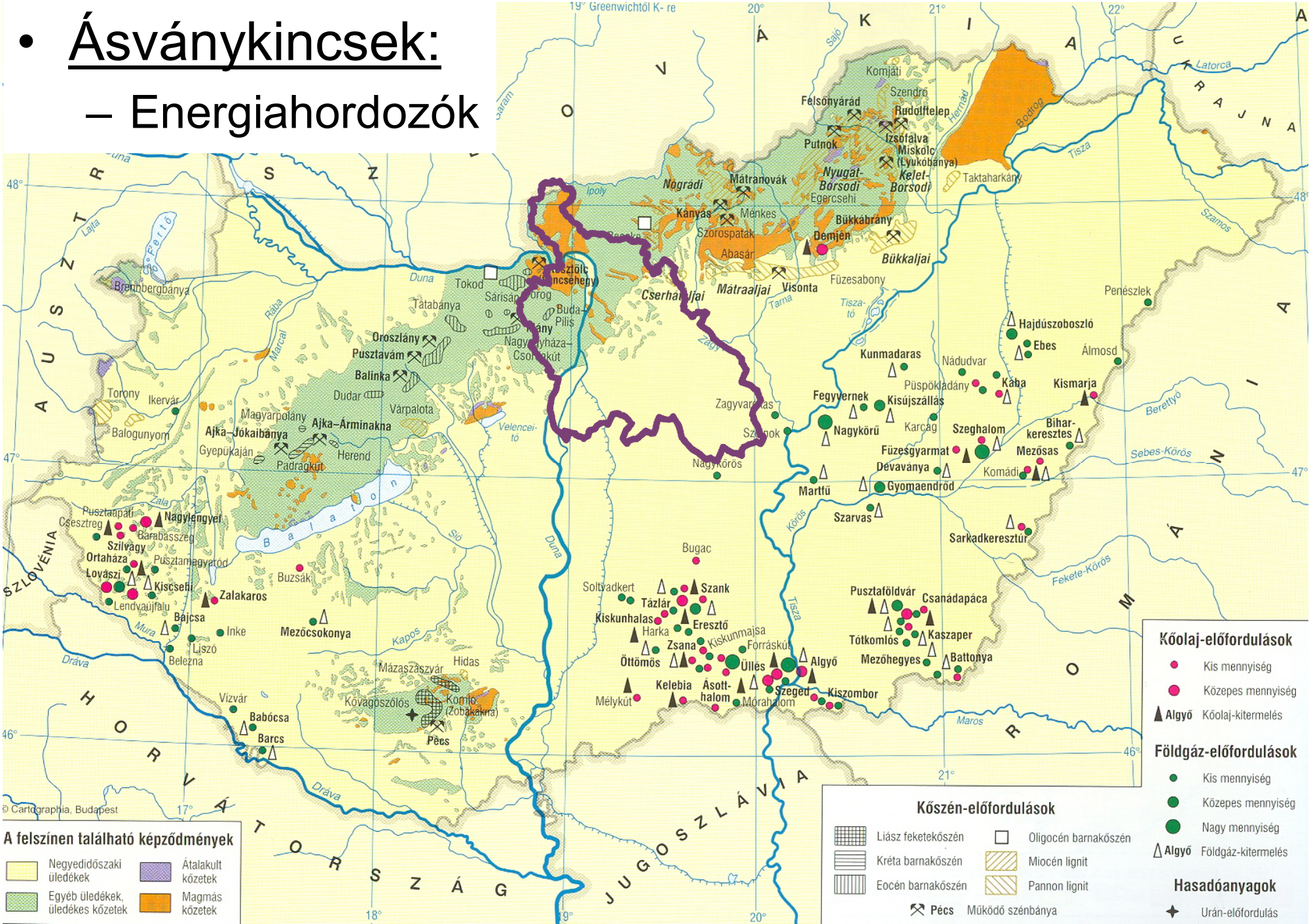

A régió felépítése I. Természeti adottságok 2.

- <u>Felszín alatti vízkészletek:</u> Termál- és gyógyvizek

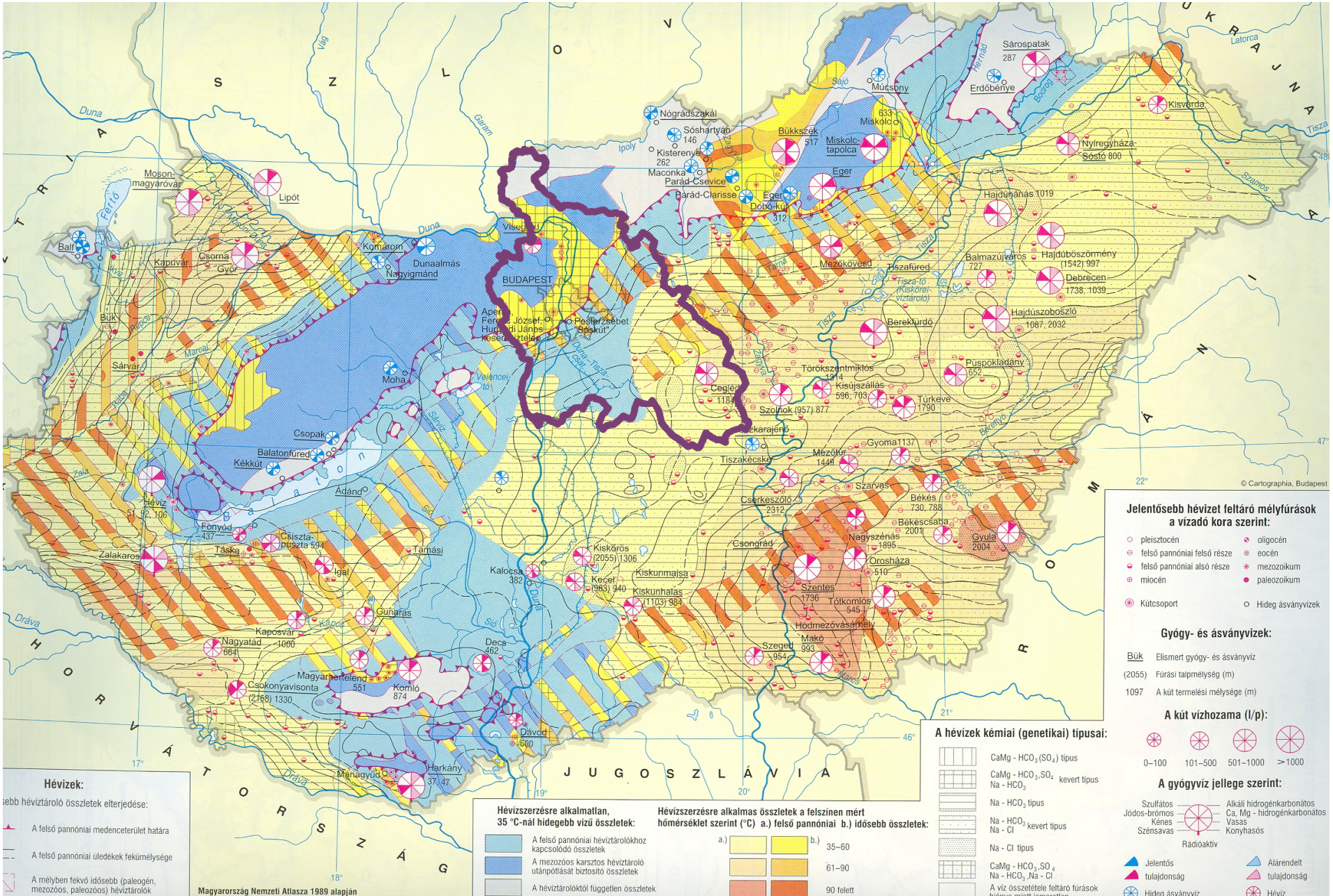
Jelentősebb hévizet feltáró mélyfúrások a vízadó kora szerint:
pleisztocén
felső pannóniai felső része
felső pannóniai alsó része
miocén
oligocén
eocén
mezozoikum
paleozoikum
Kútcsoport
Hideg ásványvizek
Gyógy- és ásványvizek:
Bük Elismert gyógy- és ásványvíz
(2055) Fúrási talpmélység (m)
1097 A kút termelési mélysége (m)
A kút vízhozama (l/p):
0–100
101–500
501–1000
>1000
A gyógyvíz jellege szerint:
Szulfátos
Jódos-brómos
Kénes
Szénsavas
Alkáli hidrogénkarbonátos
Ca, Mg - hidrogénkarbonátos
Vasas
Konyhasós
Rádioaktív
Jelentős tulajdonság
Alárendelt tulajdonság
Hideg ásványvíz
Hévíz
A hévizek kémiai (genetikai) típusai:
CaMg - HCO3(SO4) típus
CaMg - HCO3,SO4 Na - HCO3 kevert típus
Na - HCO3 típus
Na - HCO3 Na - Cl kevert típus
Na - Cl típus
CaMg - HCO3,SO4 Na - HCO3,Na - Cl
A víz összetétele feltáró fúrások hiánya miatt ismeretlen
Hévízszerzésre alkalmatlan, 35 °C-nál hidegebb vizű összletek:
A felső pannóniai hévíztárolókhoz kapcsolódó összletek
A mezozóos karsztos hévíztároló utánpótlását biztosító összletek
A hévíztárolóktól független összletek
Hévízszerzésre alkalmas összletek a felszínen mért hőmérséklet szerint (°C) a.) felső pannóniai b.) idősebb összletek:
a.)
b.)
35–60
61–90
90 felett
Hévizek:
sebb hévíztároló összletek elterjedése:
A felső pannóniai medenceterület határa
A felső pannóniai üledékek fekümélysége
A mélyben fekvő idősebb (paleogén, mezozóos, paleozóos) hévíztárolók
Magyarország Nemzeti Atlasza 1989 alapján
© Cartographia, Budapest
BUDAPEST
Balaton
Duna
Tisza
Dráva
Mura
Drava
Sajó
Hernád
Bodrog
Latorca
Szamos
Ipoly
Garam
Vág
Marcal
Rábca
Zala
Sió
Sárvíz
Kapos
Bükk
Mátra
Tarna
Zagyva
Körös
Maros
Béreny
Ferto
Moson-Duna
Mosonmagyaróvár
Lipót
Balf
Kapuvár
Csorna
Győr
Komárom
Dunaalmás
Nagyigmánd
Vértesszőlős
Bük
Sárvár
Moha
Velencei-tó
Csopak
Balatonfüred
Kékkút
Ádánd
Hévíz
Fonyód
Csisztapuszta
Táska
Igal
Tamási
Zalakaros
Gunaras
Kaposvár
Nagyatád
Csokonyavisonta
Magyarbertelend
Komló
Decs
Dávod
Mariagyüd
Harkány
Kalocsa
Kiskőrös
Kecel
Kiskunmajsa
Kiskunhalas
Csongrád
Szentes
Tótkomlós
Hódmezővásárhely
Makó
Szeged
Orosháza
Nagyszénás
Gyula
Békéscsaba
Békés
Szarvas
Mezőkovácsháza
Gyoma
Túrkeve
Püspökladány
Szolnok
Szekarajenő
Tiszakécske
Cegléd
Törökszentmiklós
Kisújszállás
Berettyóújfalu
Debrecen
Hajdúszoboszló
Hajdúböszörmény
Balmazújváros
Tiszafüred
Mezőkövesd
Eger
Miskolc
Miskolc-tapolca
Bükkszék
Erdőbénye
Sárospatak
Mátészalka
Nyíregyháza-Sóstó
Kisvárda
Nógrádszakál
Sóshartyán
Kisterenye
Maconka
Parád-Csevice
Parád-Clarisse
Eger Dobó-kút
Vilsek
Apeh, Ferencz József, Hunyadi János keserűvíztelep
Pesterzsébet "Sóskút"
Tisza-tó (Kiskörei vízfogó)
Szamos
Latorca
Sajó
Hernád
Bodrog
Tisza
Duna
Dráva
Mura
Drava
Sió
Kapos
Marcal
Rábca
Zala
Sárvíz
Bükk
Mátra
Tarna
Zagyva
Körös
Maros
Béreny
Ferto
Moson-Duna
Vág
Garam
Ipoly

A régió felépítése I. Természeti adottságok 3.

- <u>Környezeti állapot:</u>
  - A kistérségek komplex környezeti állapota

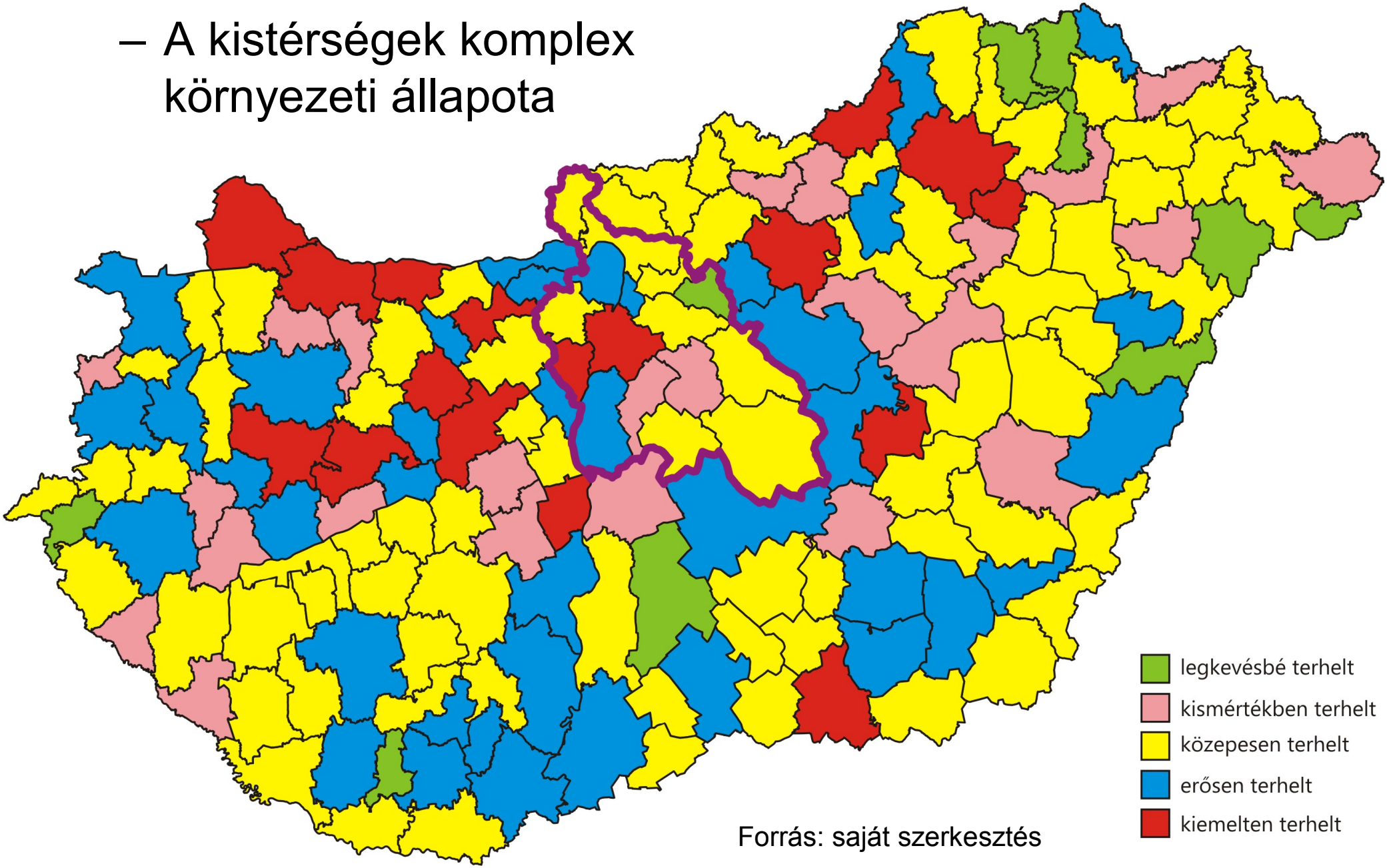

Forrás: saját szerkesztés

A régió felépítése I. Természeti adottságok 4.

- <u>Tájpotenciál és hasznosítás:</u>
  - Klíma, talaj adottságok és a mezőgazdasági területhasználat

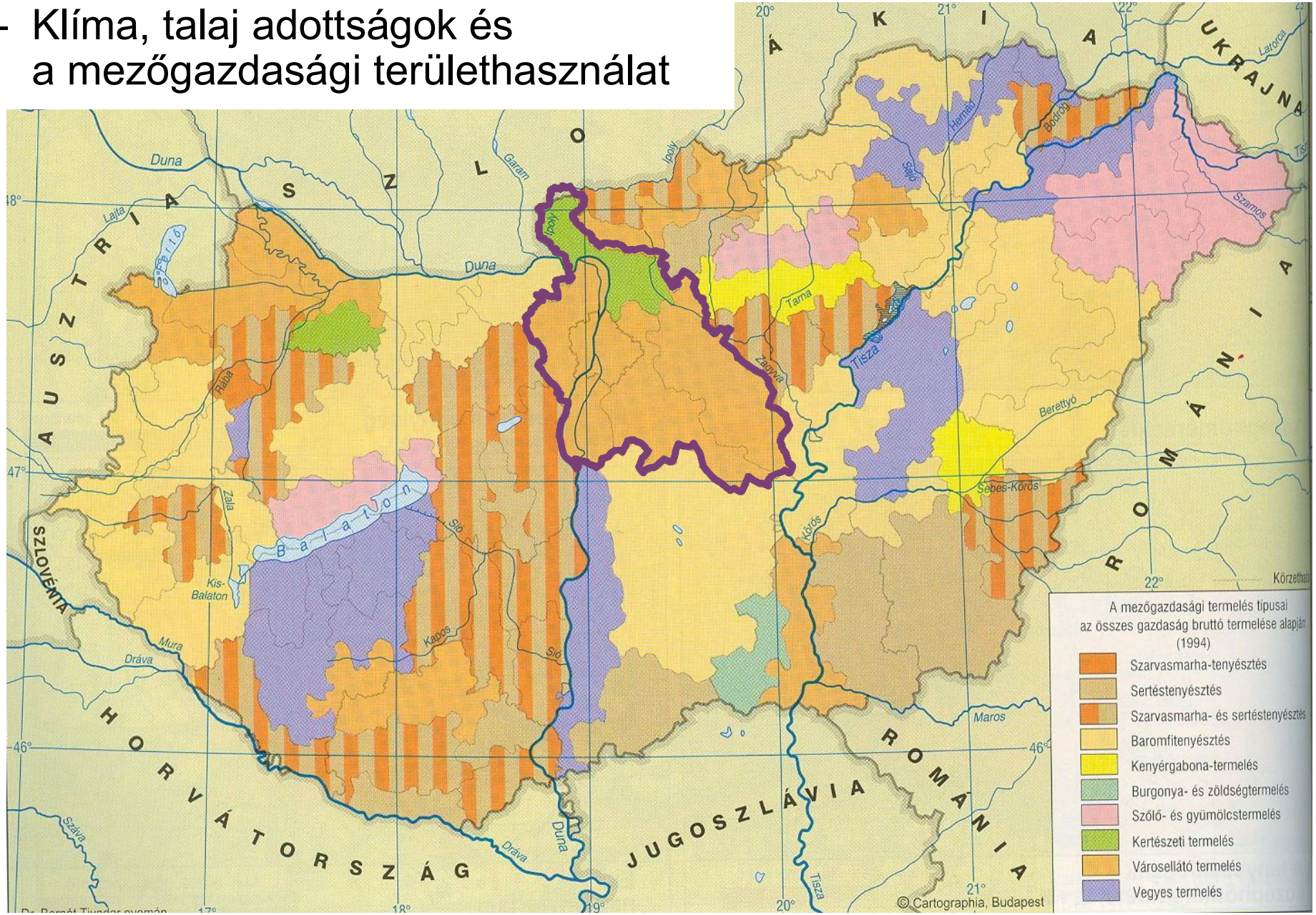

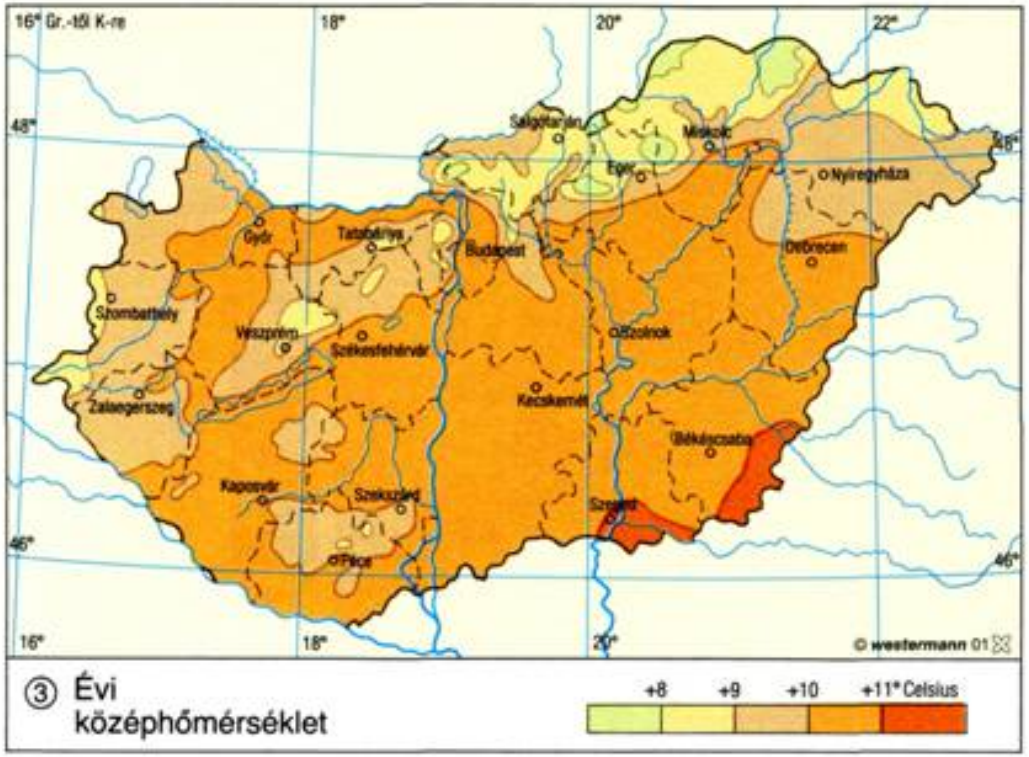

Forrás: Földrajzi atlasz. Pauz Westermann, 1999. 8. o.

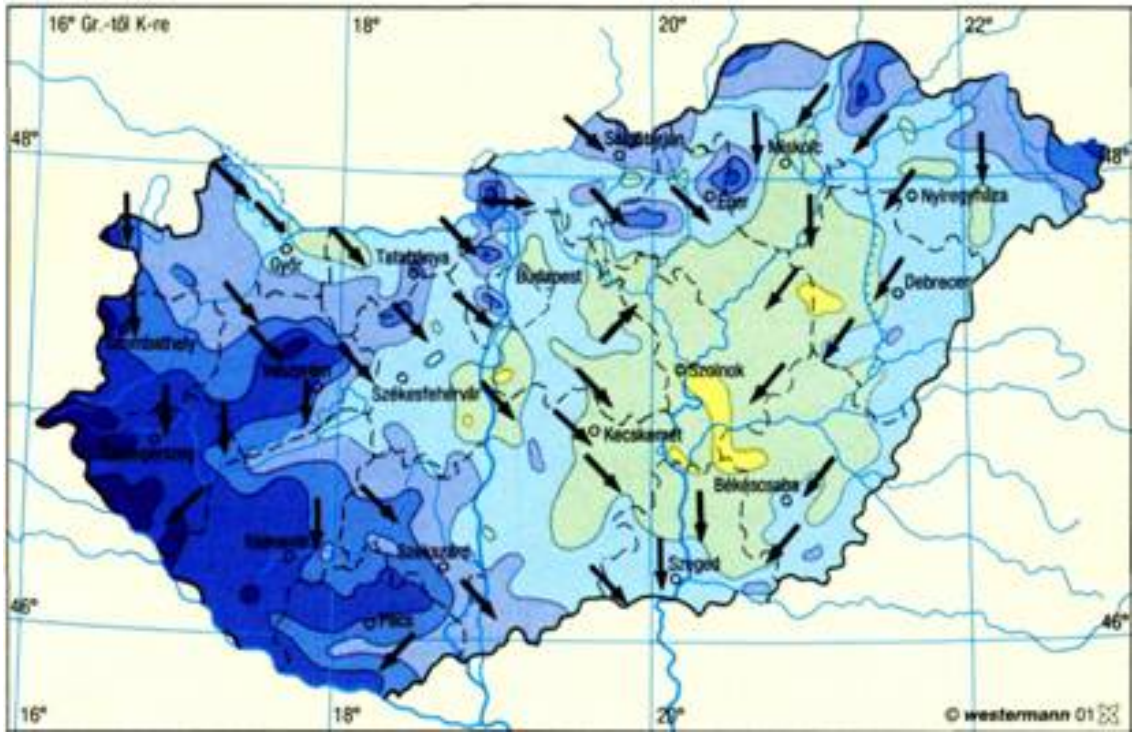

Forrás: Földrajzi atlasz. Pauz Westermann, 1999. 8. o.

II. Népesség, humán erőforrások:

- Demográfiai folyamatok
- Életminőség, kultúra
- Gazdasági aktivitás

A régió felépítése II. Népesség, humán erőforrások 1.

- <u>Népesedési folyamatok, urbanizáció</u>

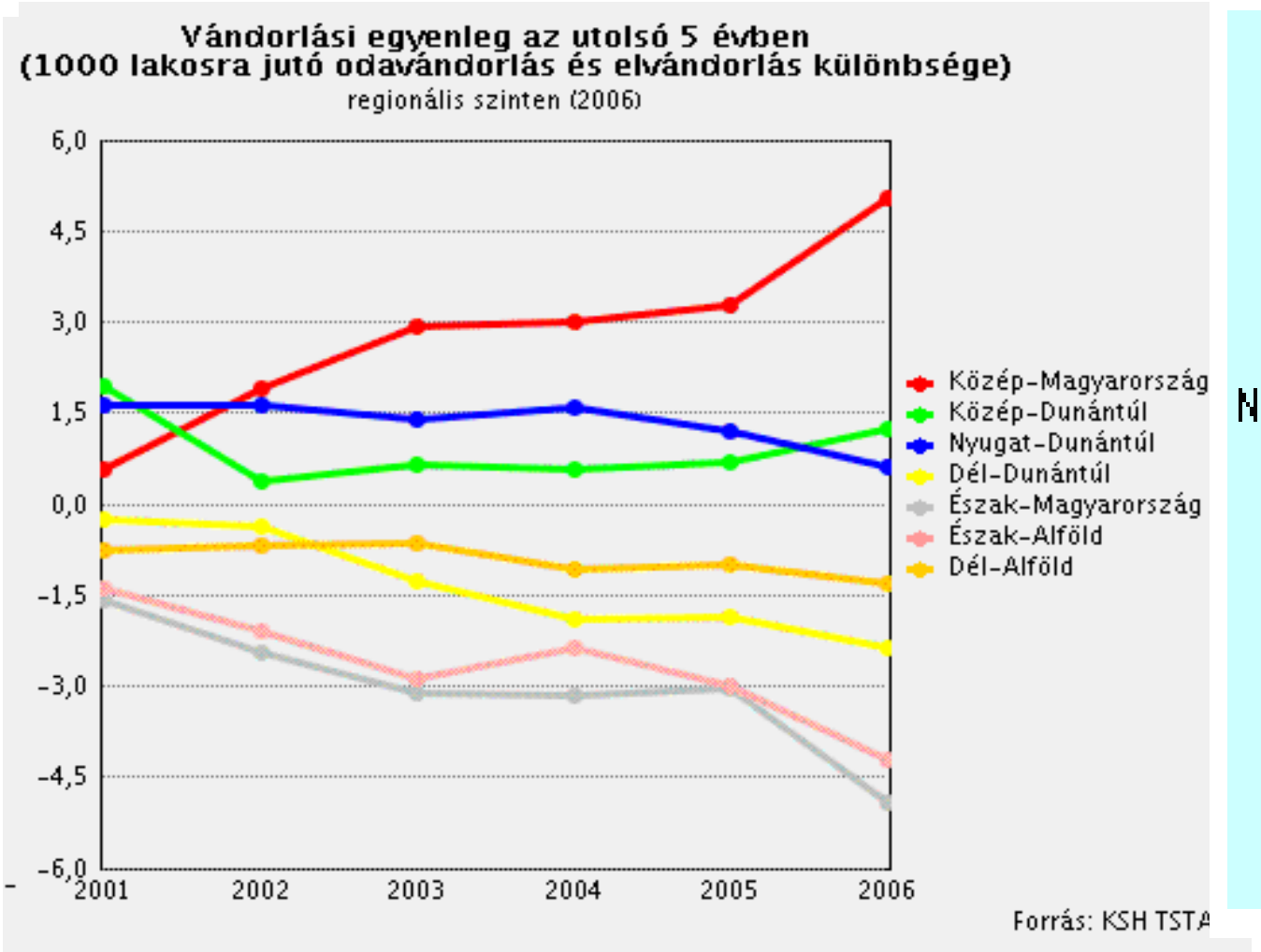

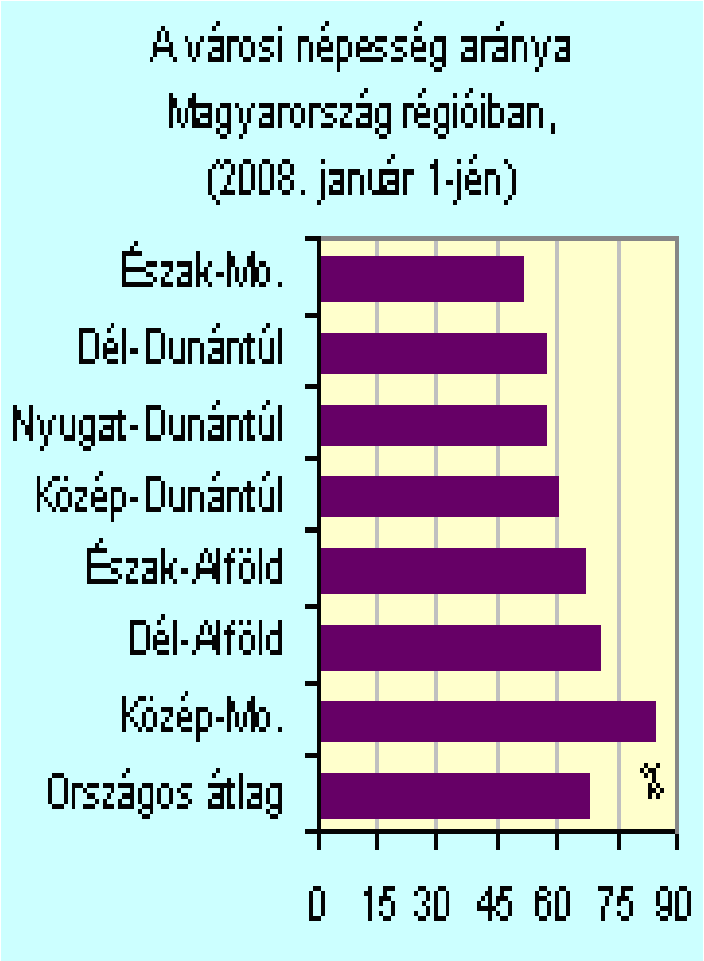

A régió felépítése II. Népesség, humán erőforrások, kultúra 2.

- <u>Életminőség</u>
  - Gazdasági aktivitás
  - Jövedelmi helyzet

Az egy főre jutó GDP megyénként

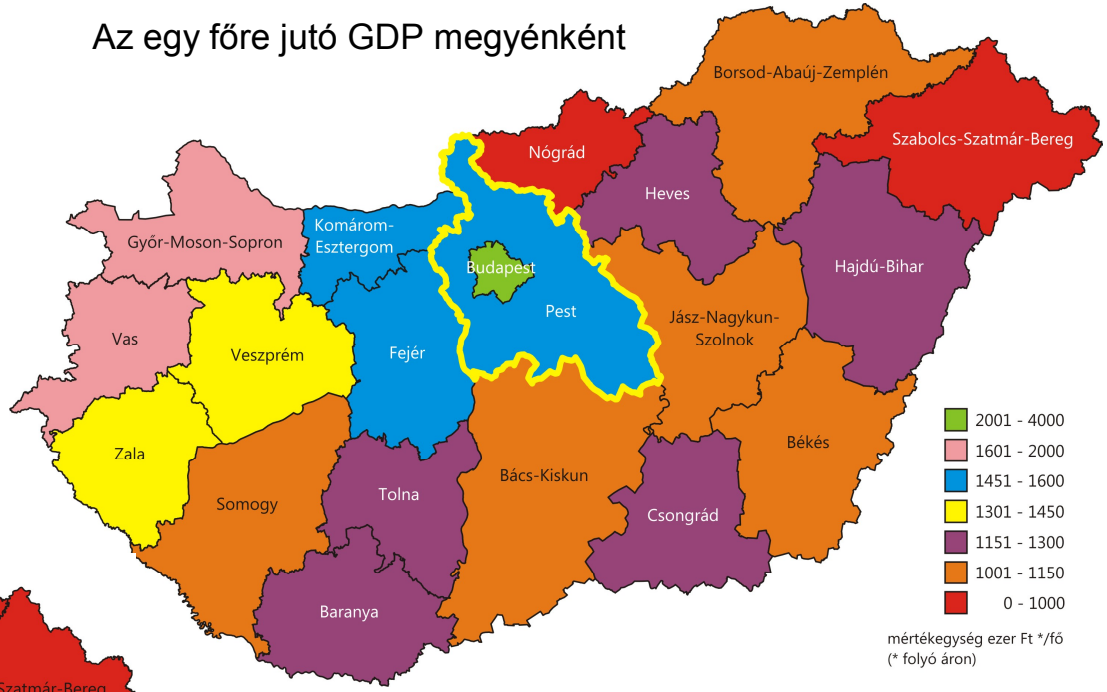

A 15-74 éves népesség körében
(a KSH munkaerő felmérése alapján)

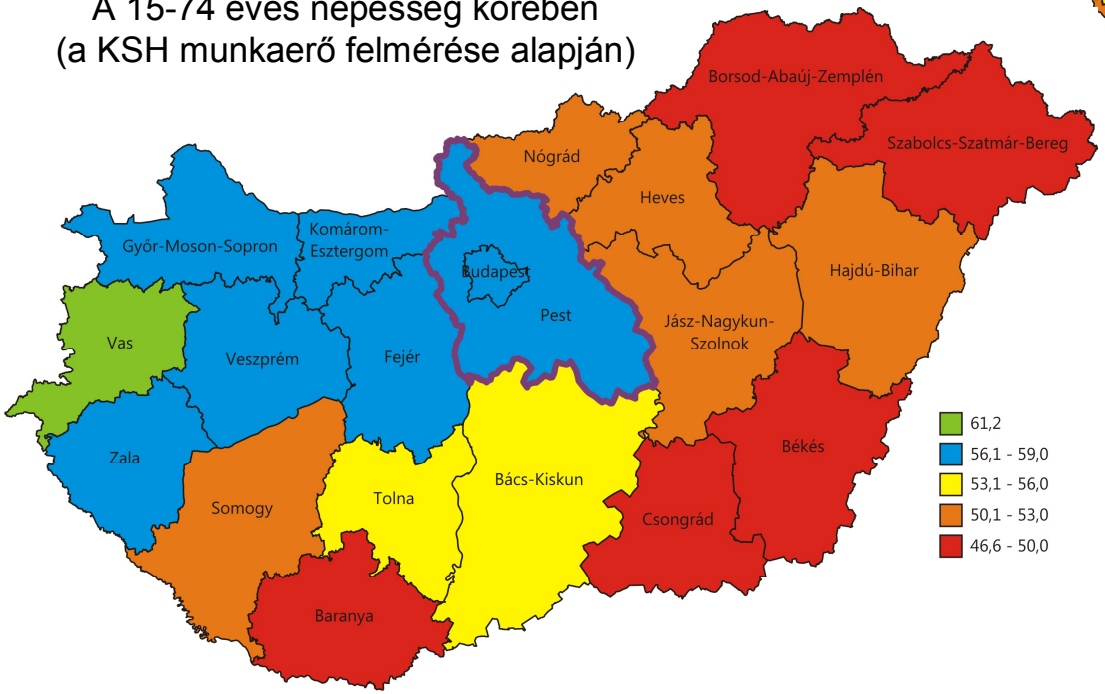

Forrás: saját szerkesztés

Etnikai viszonyok: a cigány népesség részaránya és becsült száma megyénként

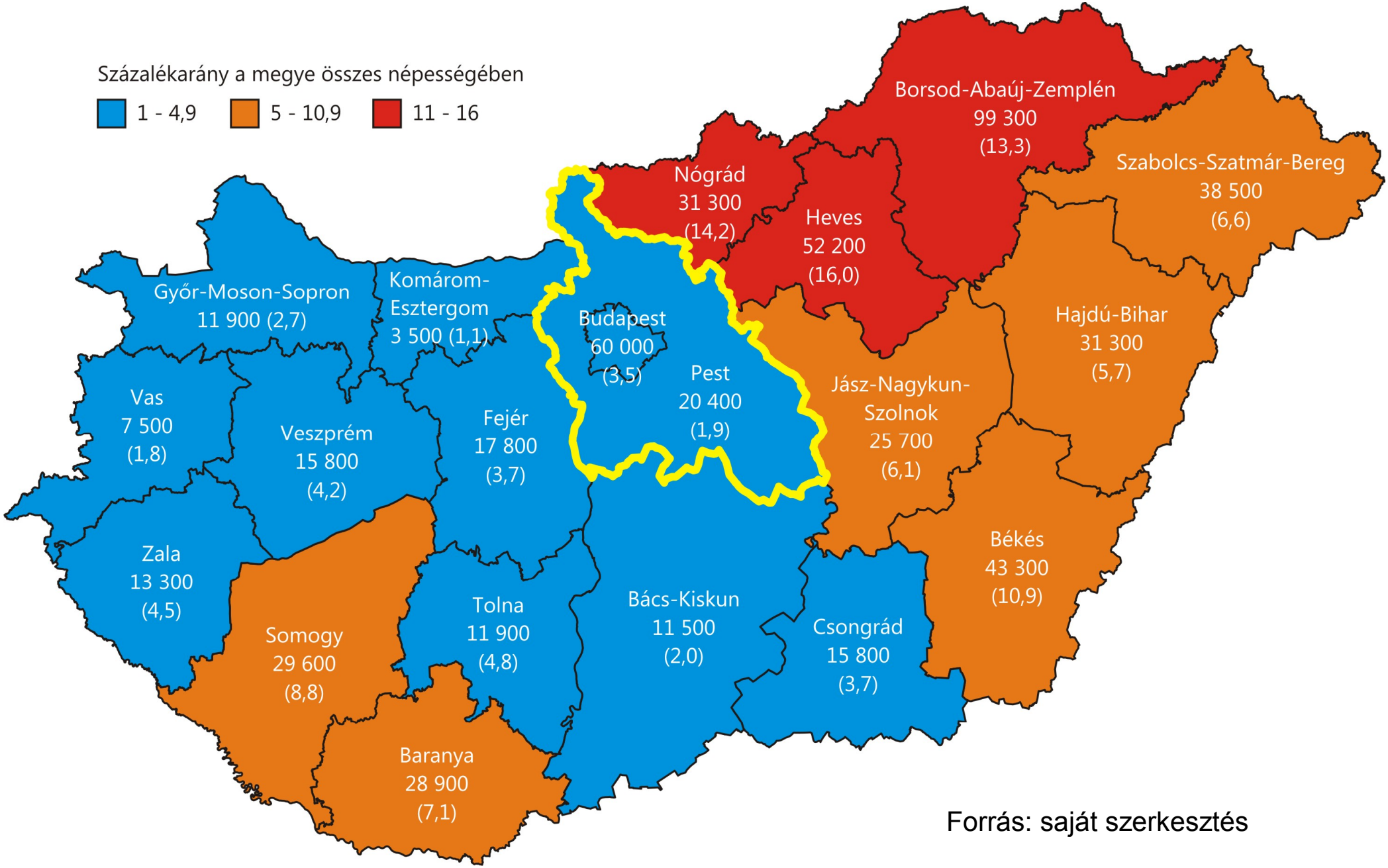

Forrás: saját szerkesztés

Jövedelmi helyzet

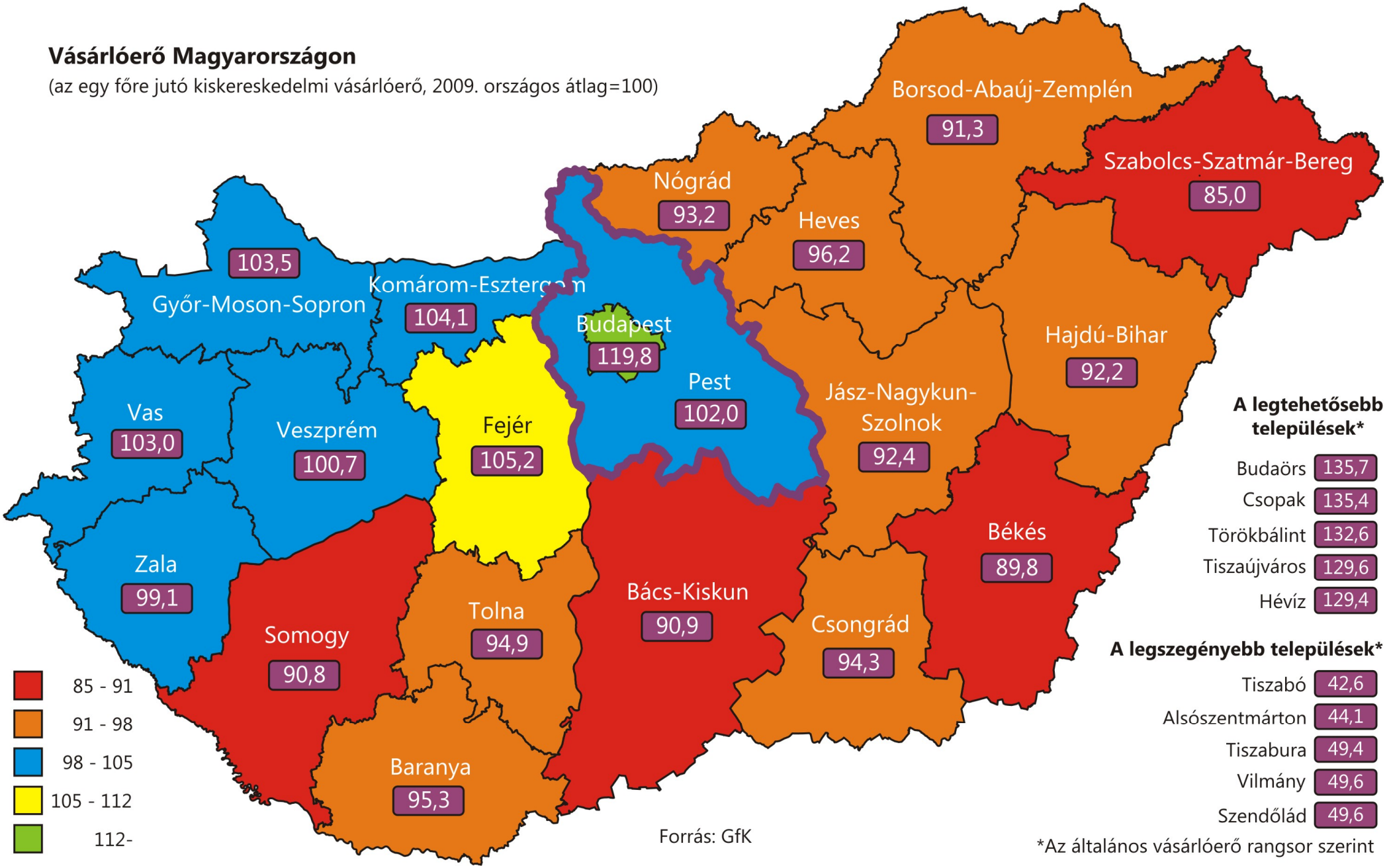

Szociális problémák

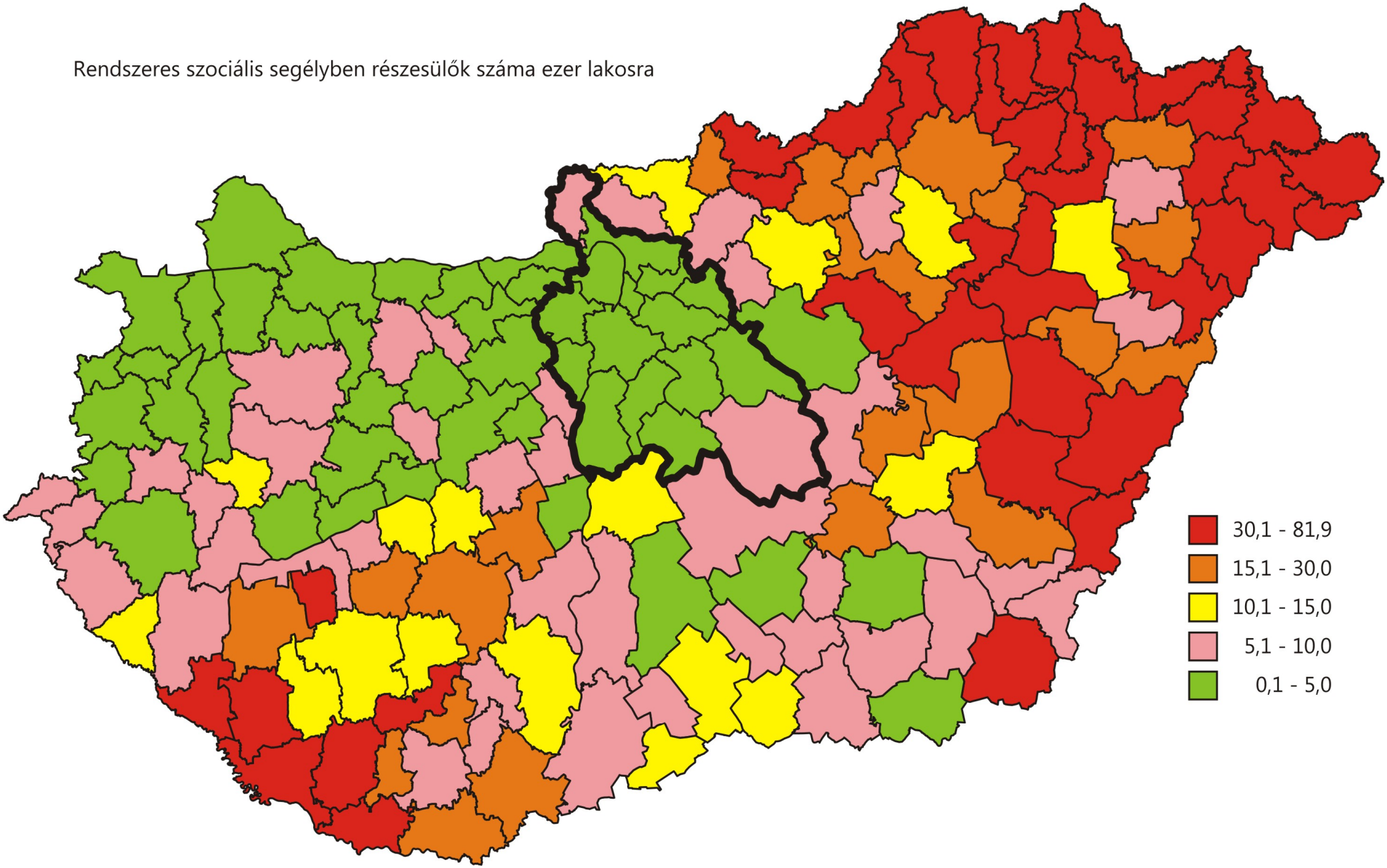

Forrás: saját szerkesztés

Munkanélküliség

Foglalkoztatási ráta

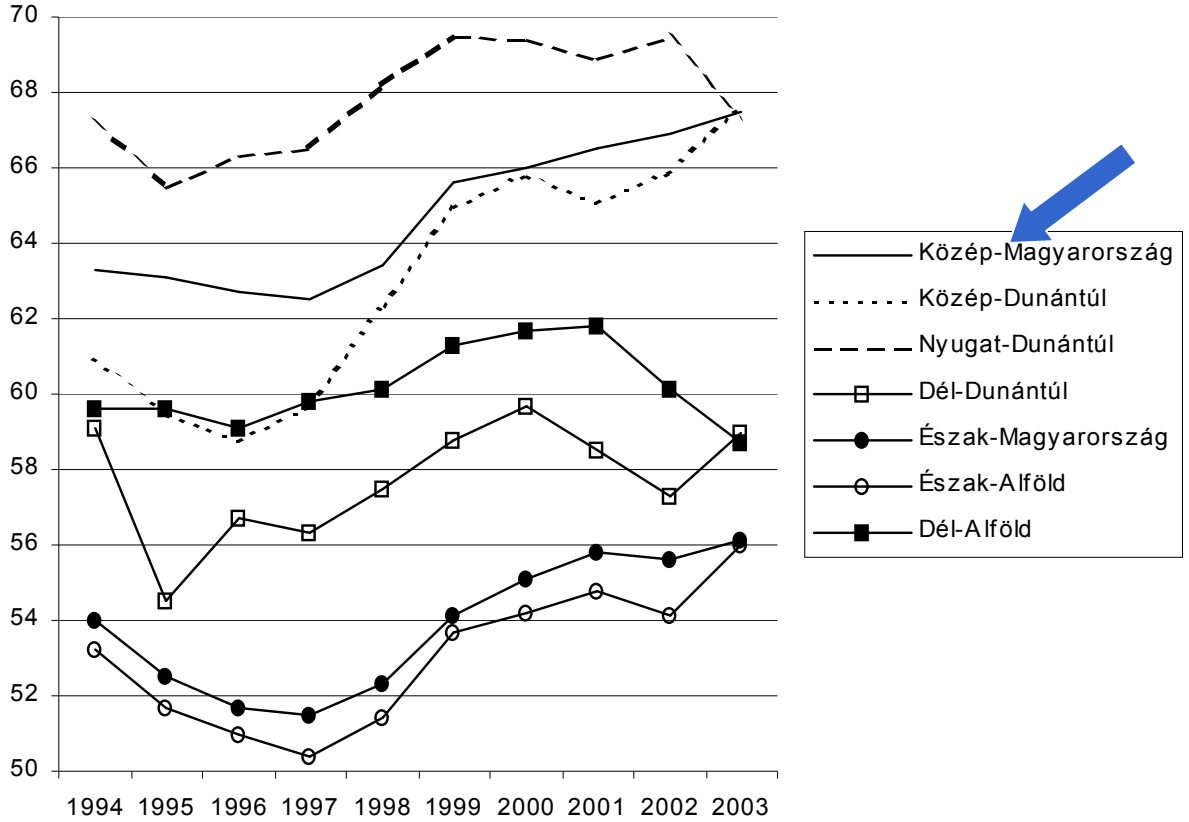

Munkanélküliségi ráta

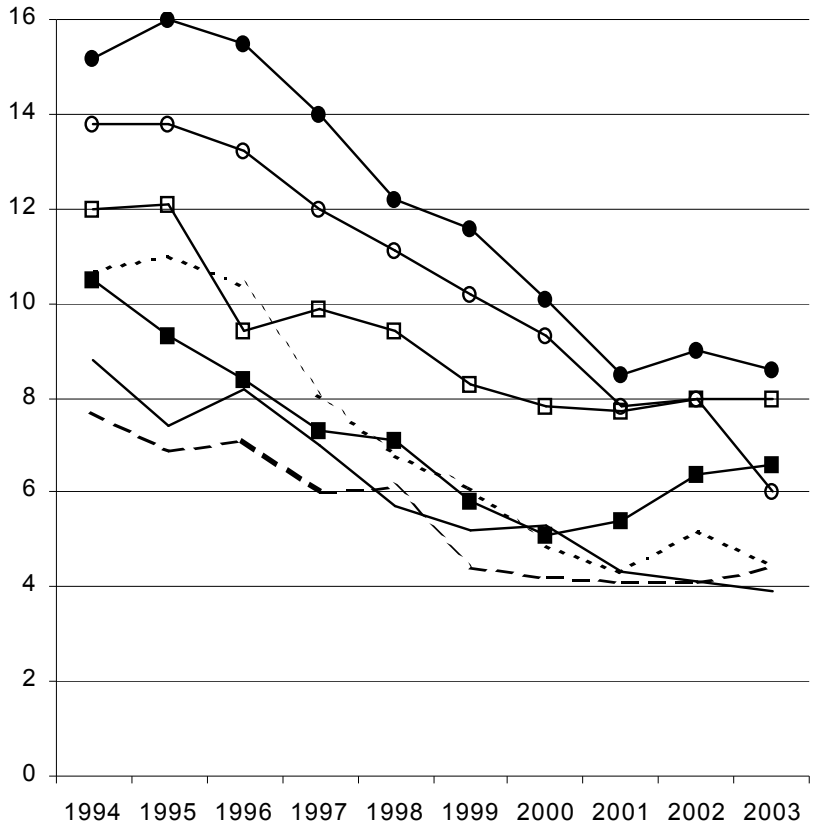

Forrás: KSH-MEF

*Az adatok összehasonlíthatósága miatt munkavállalási korúnak a 15-59 éves férfiakat és a 15-54 éves nőket vettük.

Munkanélküliség régiós helyzete

Az álláskeresők száma a gazdaságilag aktív népesség %-ban meghatározva

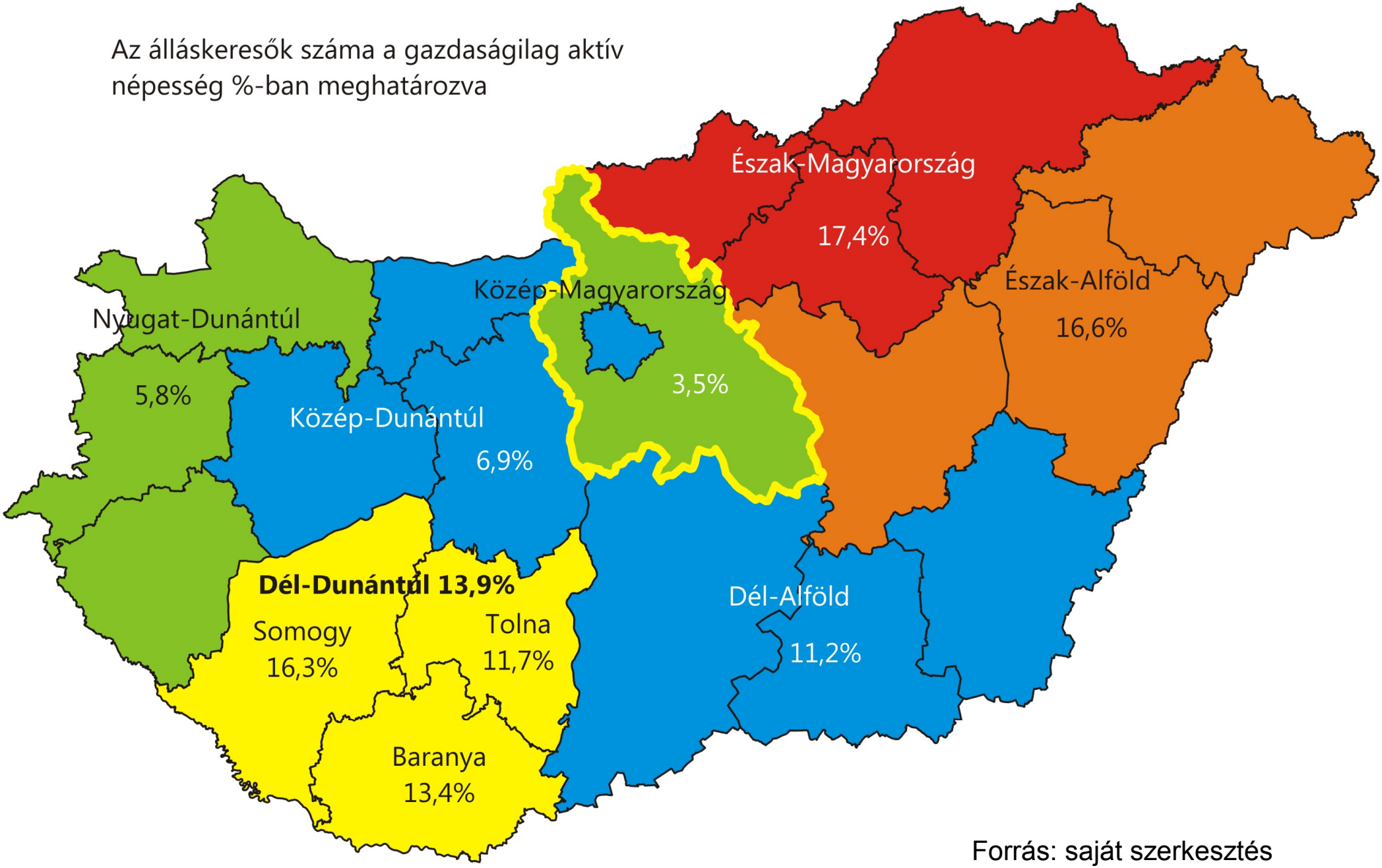

Forrás: saját szerkesztés

III. Gazdasági szerkezet és versenyképesség:

- Gazdasági ágazatok
- Külföldi működőtőke
- Ipari parkok

A régió felépítése III. Gazdasági szerkezet és színvonal

- Külföldi működő-tőke

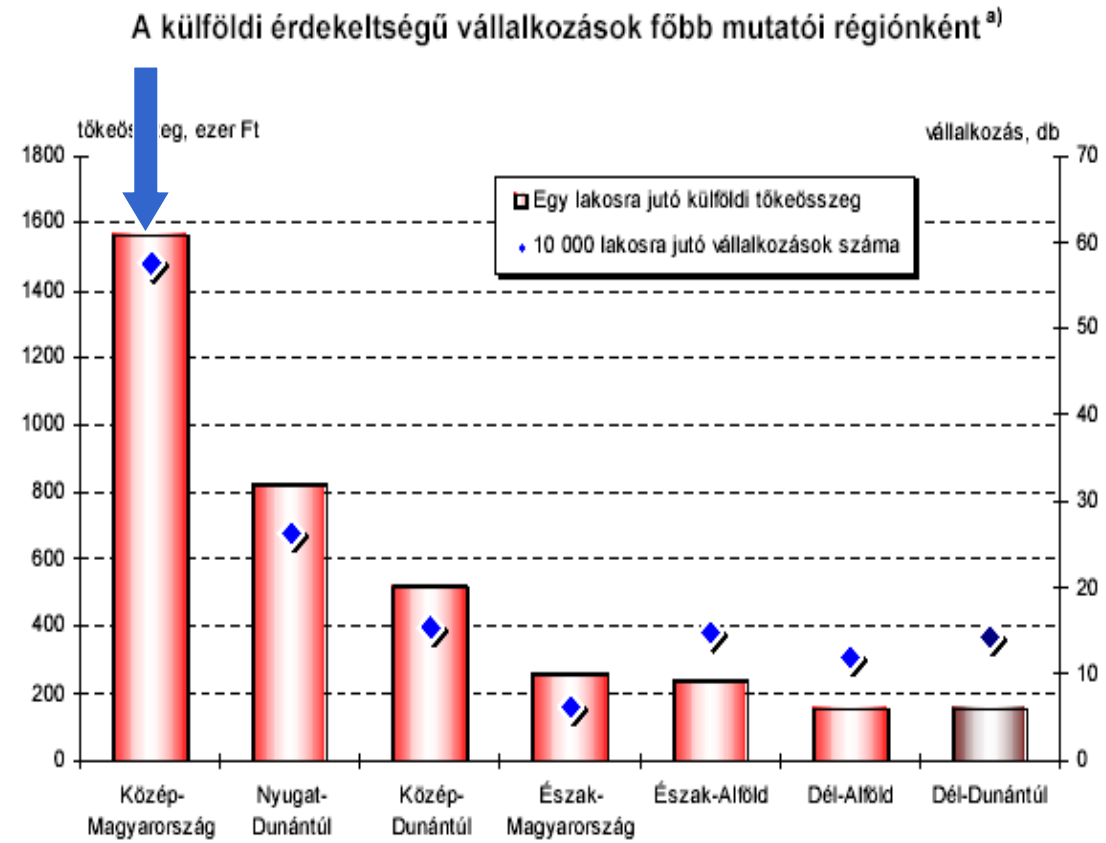

A régiók az egy lakosra jutó külföldi tőkeösszegek csökkenő sorrendjében.

Egy lakosra jutó külföldi tőke országos átlagtól való eltérése

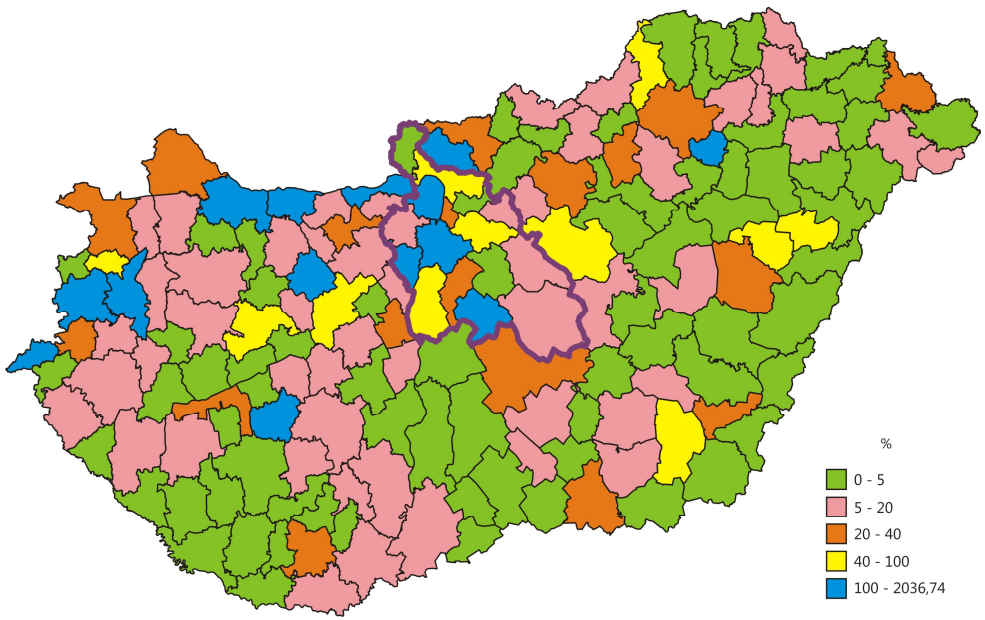

Forrás: saját szerkesztés

A régió felépítése III. Gazdasági szerkezet és színvonal

- Gazdasági tevékenységek

	Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági szektorok szerint (1000 fő)			Foglalkoztatottak száma foglalkoztatásuk jellege szerint (1000 fő)			
	Mező-gazdaság	Ipar	Szolgál-tatások	Alkal-mazott	Szövet-kezet tagja	Társas és egyéni vállakozó összesen	Segítő családtag
Közép-Magyarország	2%	25%	73%	85%	0%	15%	0%
Közép-Dunántúl	5%	43%	52%	88%	0%	12%	0%
Nyugat-Dunántúl	5%	41%	54%	89%	0%	11%	0%
Dél-Dunántúl	8%	32%	60%	87%	0%	13%	1%
Észak-Magyarország	4%	37%	59%	88%	0%	11%	0%
Észak-Alföld	7%	34%	59%	86%	1%	13%	1%
Dél-Alföld	11%	32%	57%	83%	0%	16%	1%

A turizmusfejlesztésre szánt keretek összege az egyes régiókban (Mrd Ft)

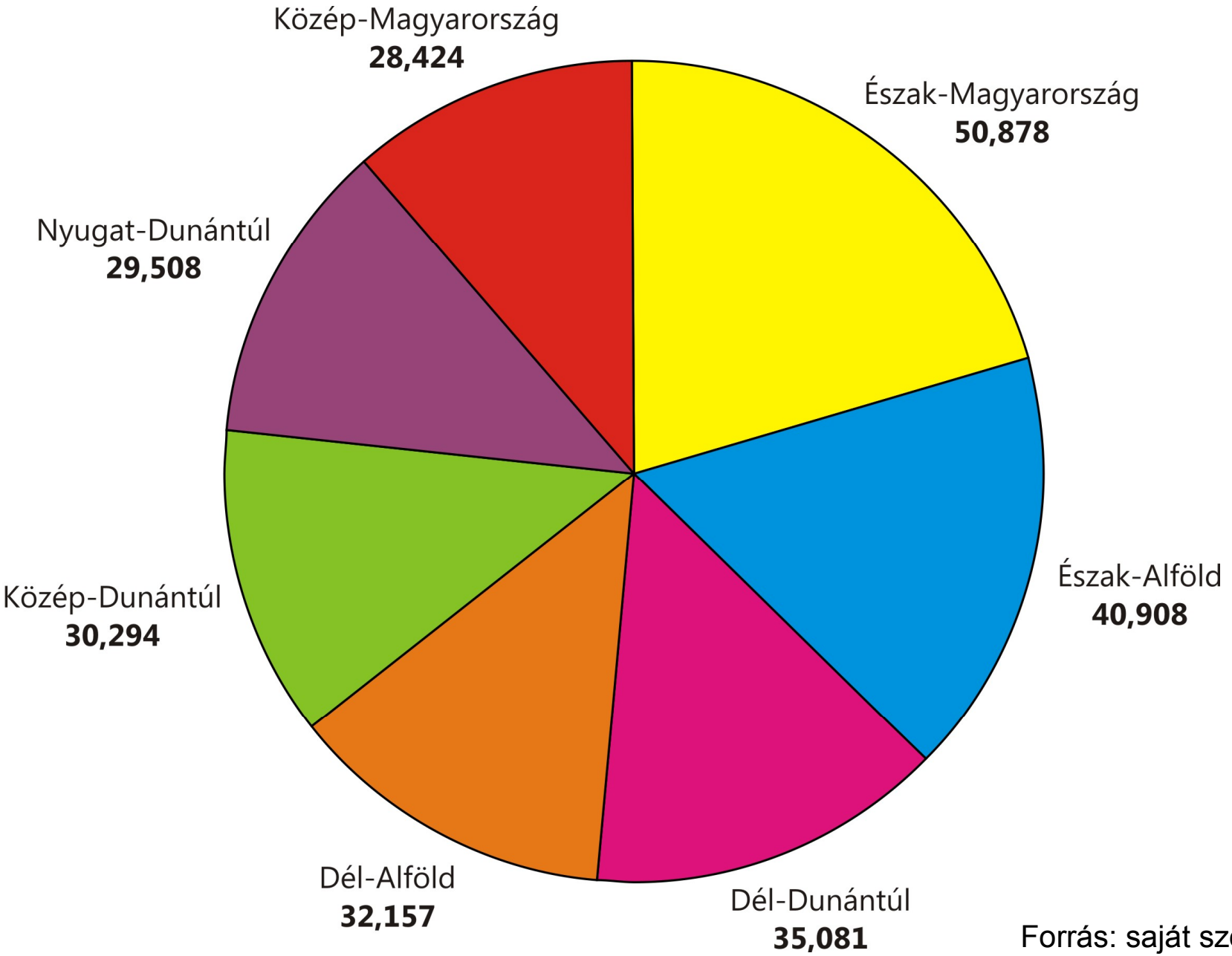

Forrás: saját szerkesztés

IV. Tercier és kvaterner ágazatok:

- Közlekedés, hírközlés
- Kereskedelem
- Pénzügyek
- Egészségügy, oktatás
- K+F tevékenységek

A régió felépítése IV. Tercier és kvaterner szektorok helyzete

- Tercier ágazatok
  - Közlekedés (közúti és vasúti hálózat)
  - hírközlés

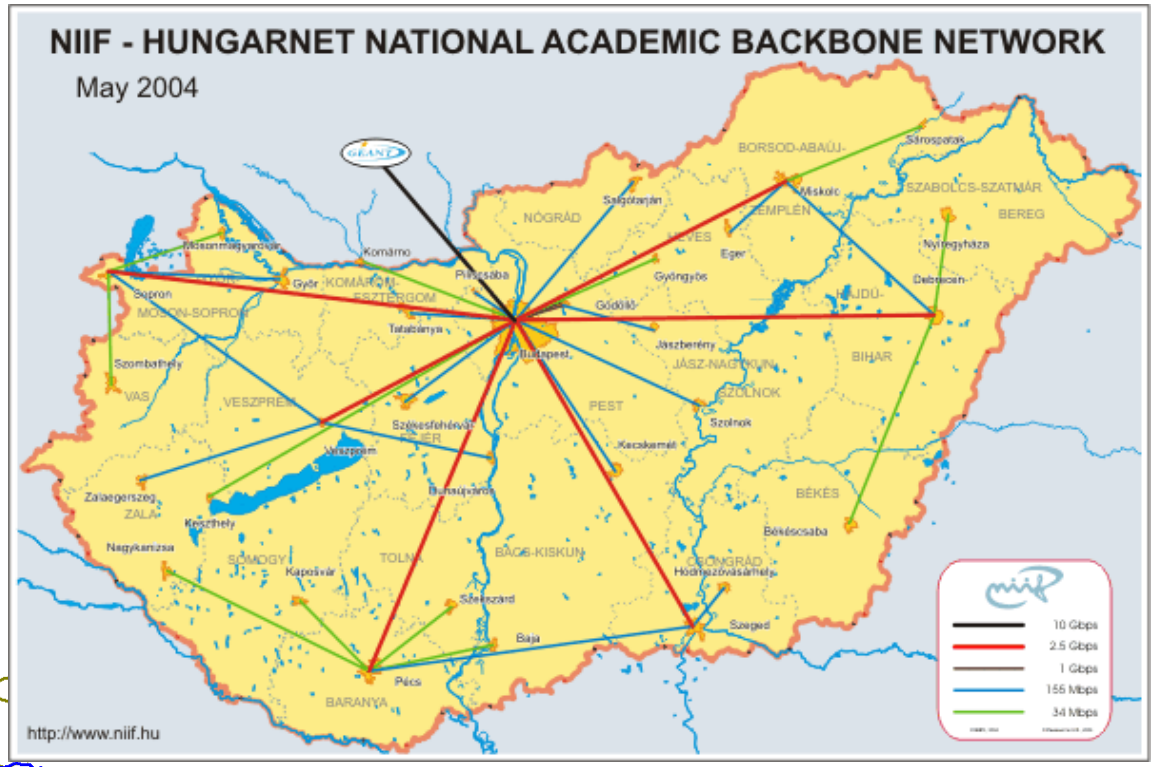

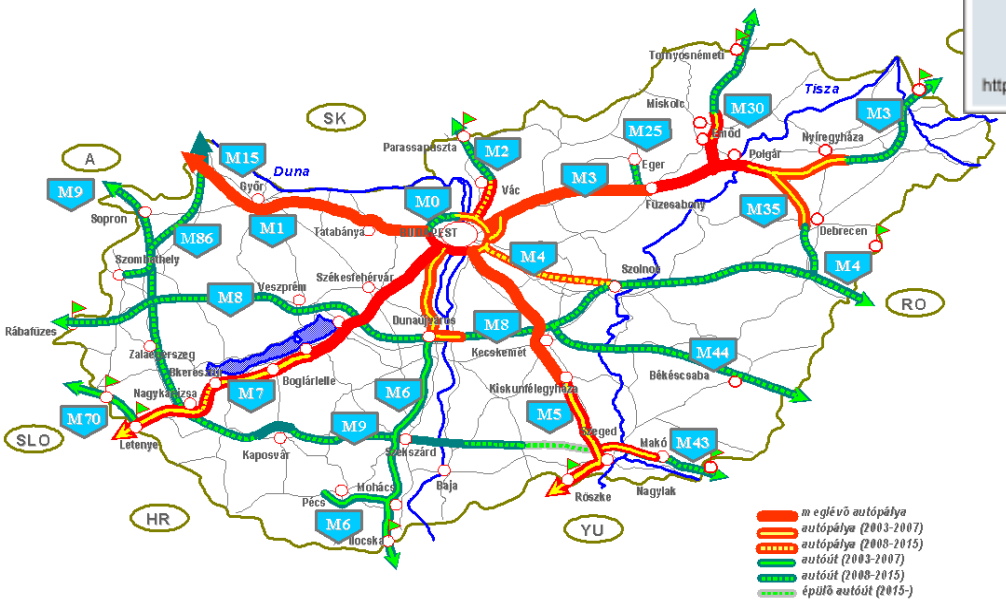

Kutatás-fejlesztés

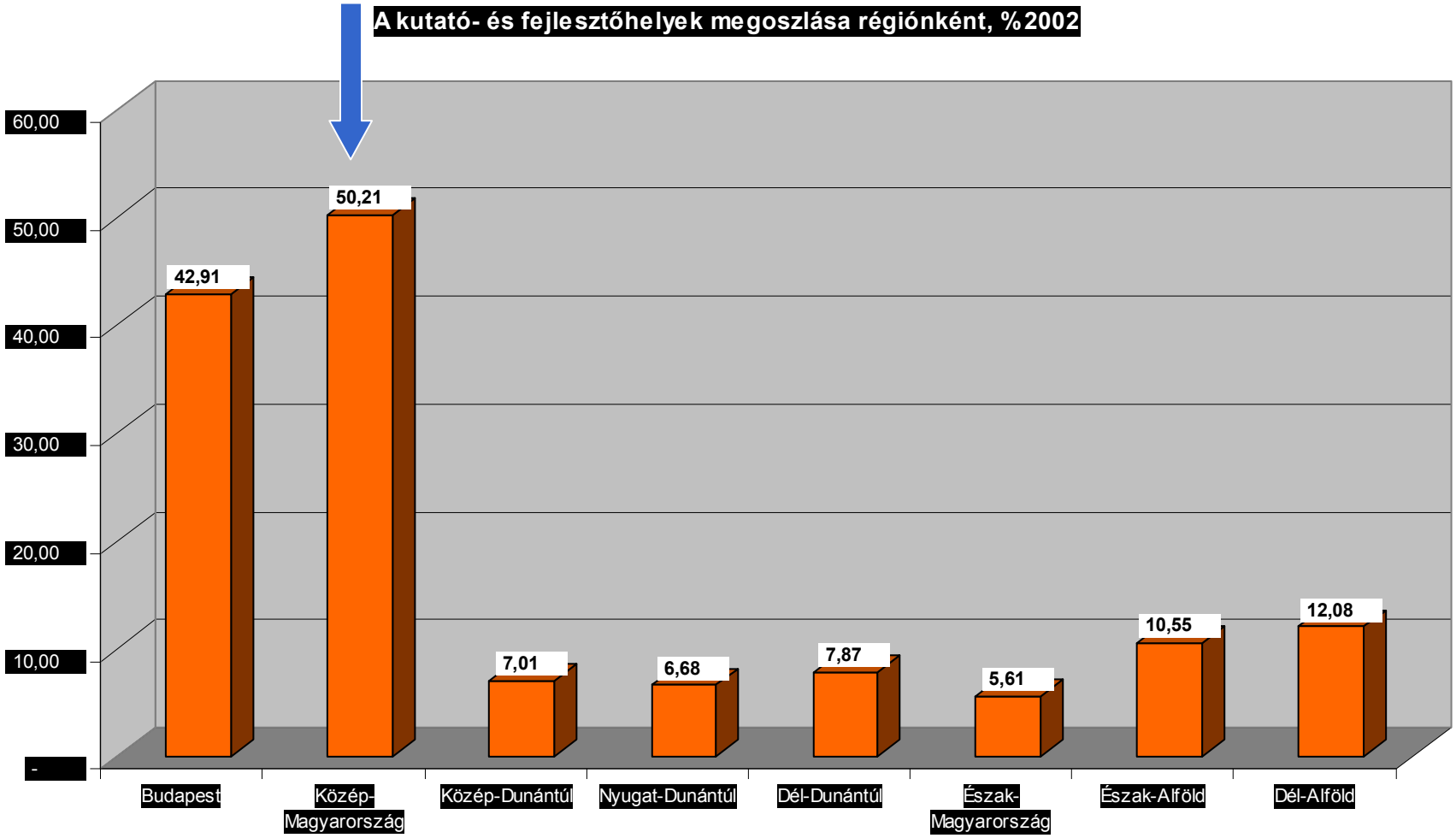

Forrás: KSH, 2002 (RIS Gál Zoltán szerkesztése)

V. Településhálózat, lakossági infrastruktúra

- Településrendszer és településhálózat
- Településtípusok
- Lakossági infrastruktúra (vízellátás, gázhálózat, csatornázás)
- Lakásállomány

A régió felépítése V. Településhálózat, lakossági infrastruktúra

- <u>Településhálózat</u>

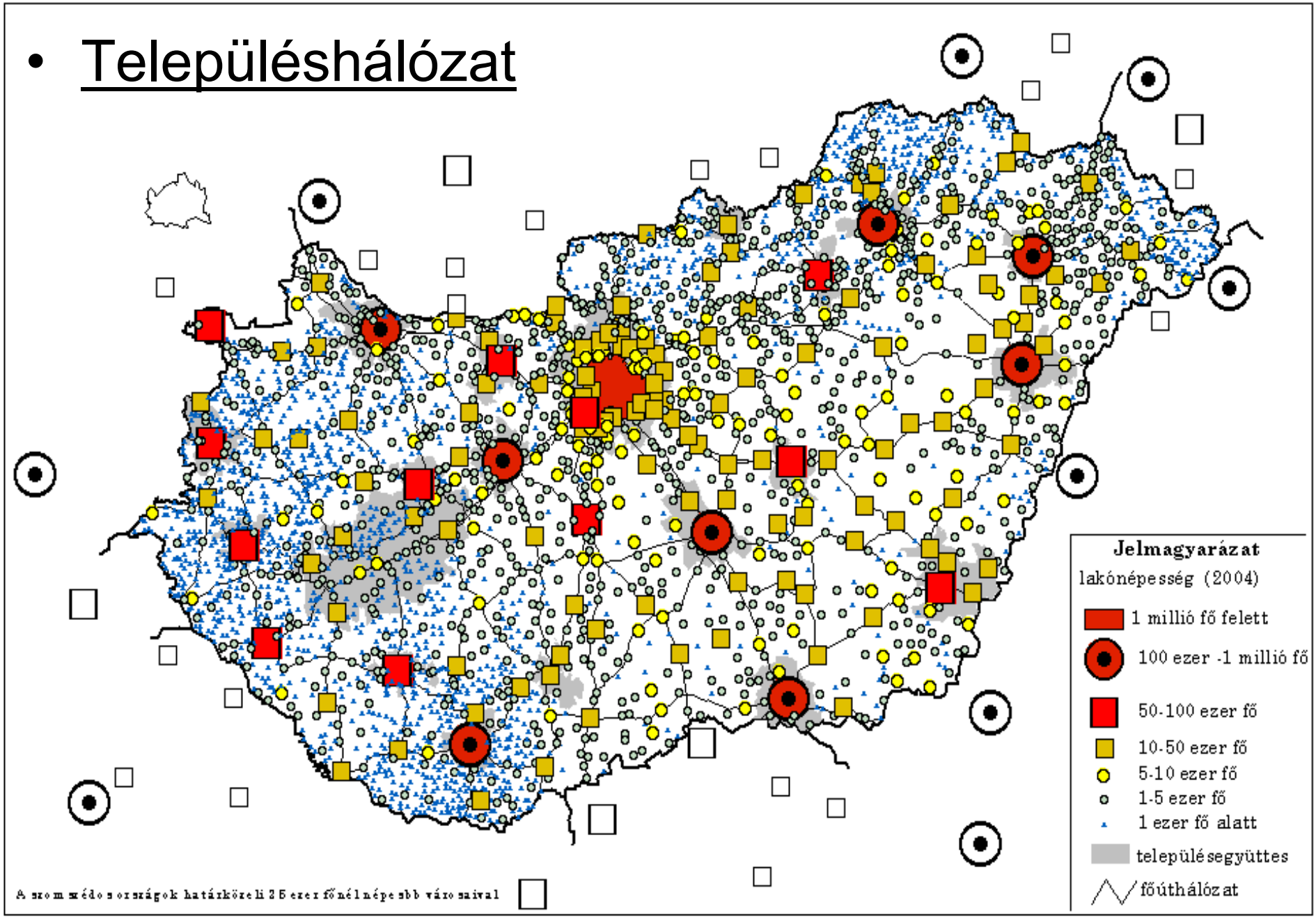

A régió felépítése V. Településhálózat, lakossági infrastruktúra

- Lakossági infrastruktúra
  - Víz, gáz, csatorna

Komfort nélküli és félkomfortos lakások és lakott üdülők aránya

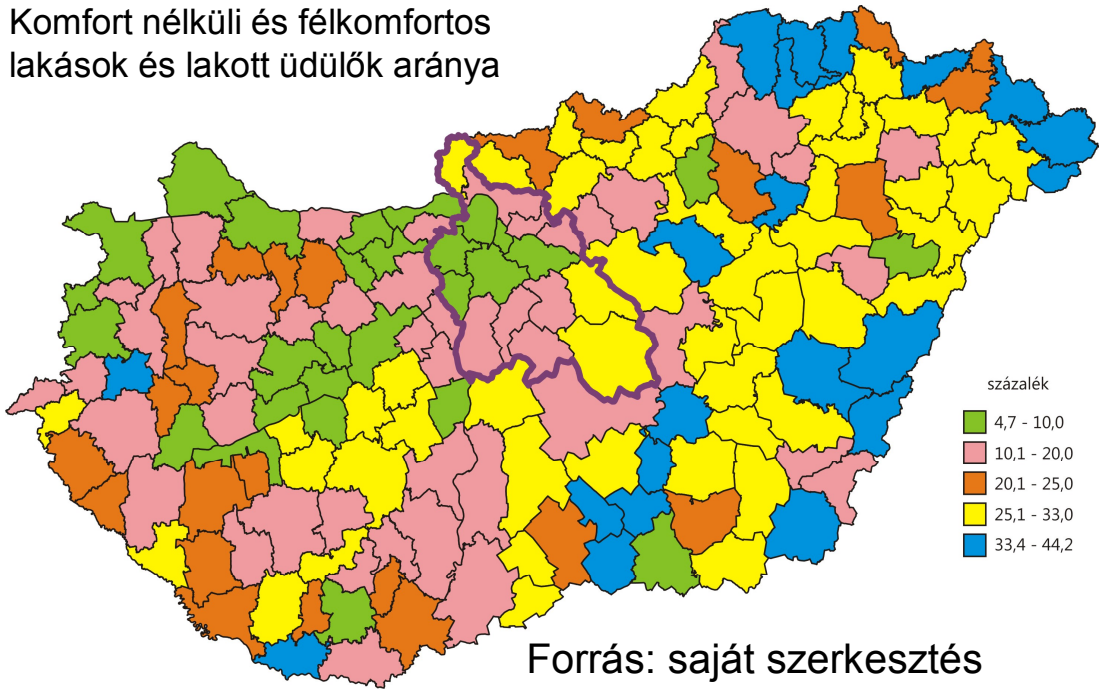

Forrás: saját szerkesztés

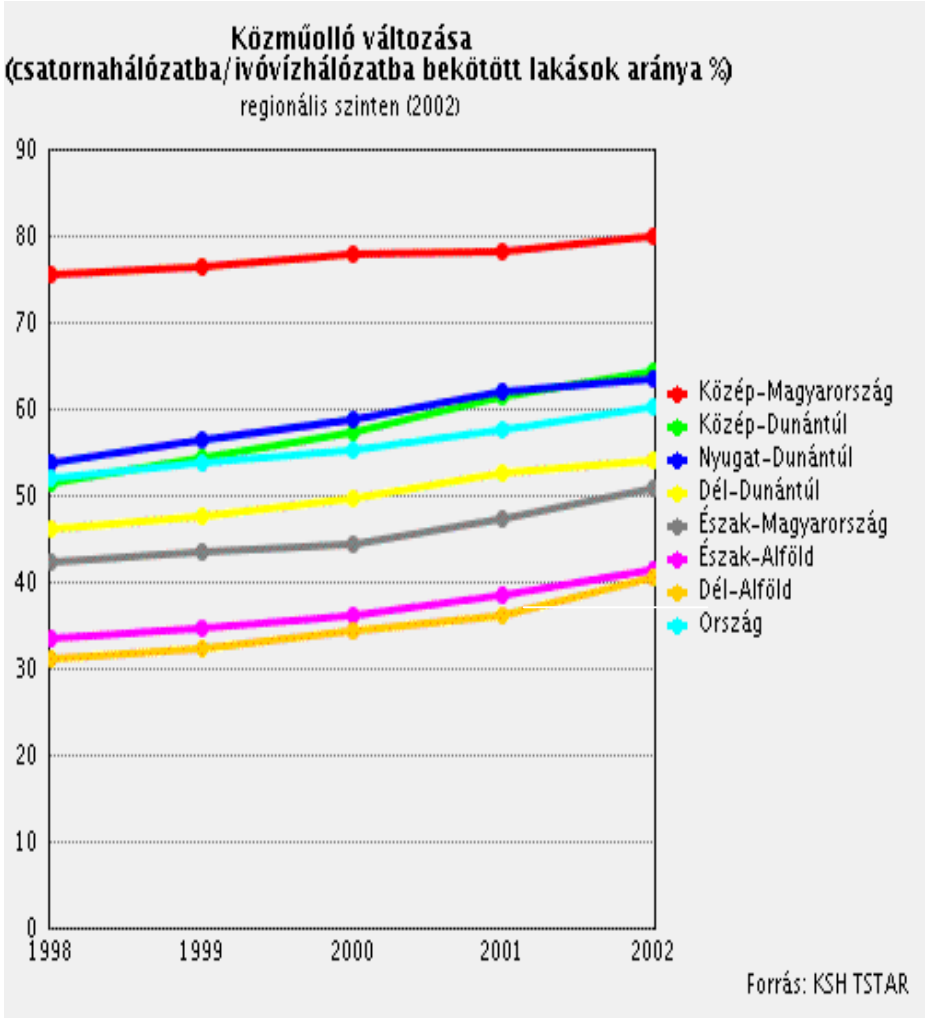

  - Lakásállomány

A régió felépítése V. Településhálózat, lakossági infrastruktúra

A lakosság aránya települési komfort kategóriánként

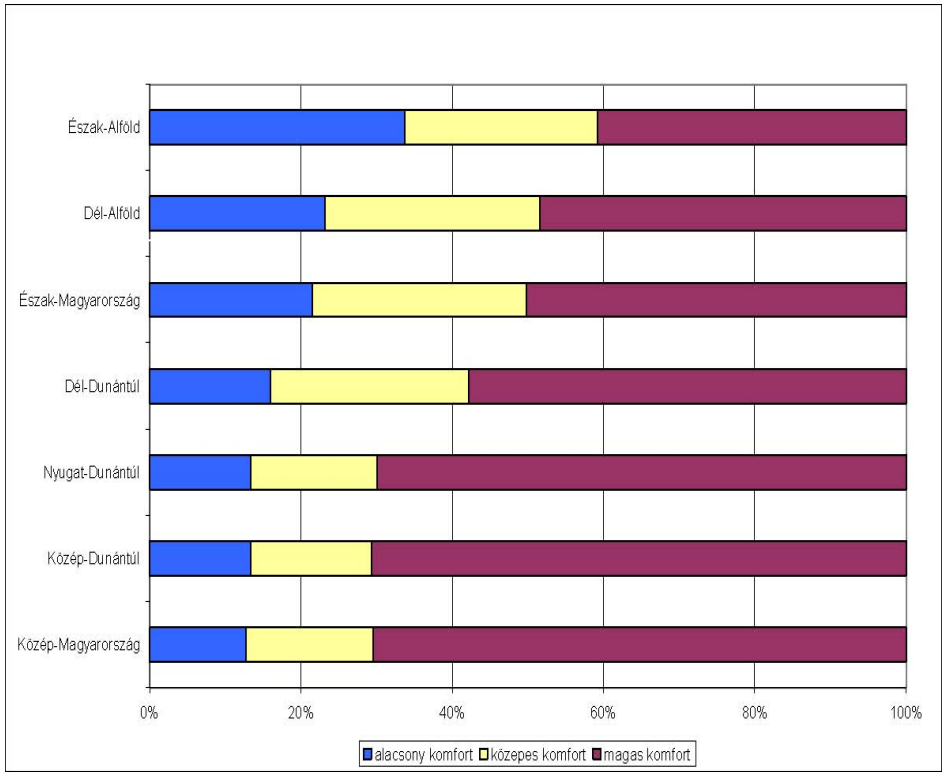

Tisztított, közcsatornában elvezetett szennyvizek aránya

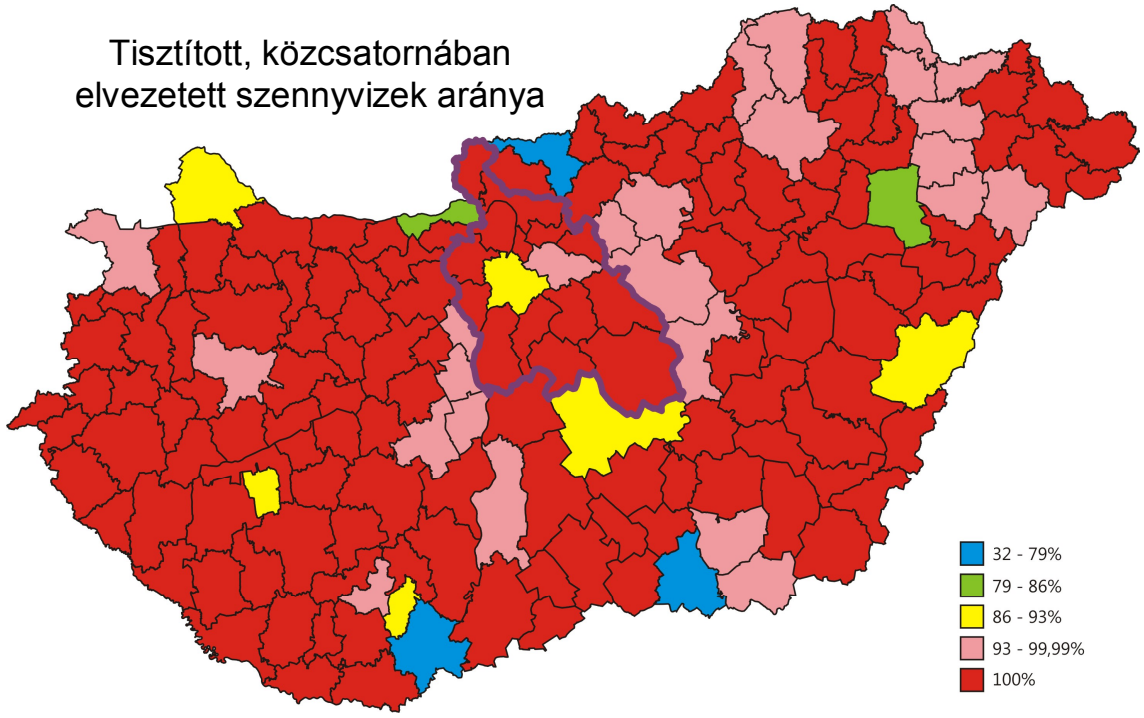

Forrás: saját szerkesztés

Az összeállítás forrásai:

- 2007-2013-as regionális stratégia készítése 2005. Gyulai Tamás DARFT Kht. Szeged
- Enyedi Gy. – Horváth Gy. (szerk.) 2002: Táj, település, régió. Magyar tudománytár 2. MTA Társadalomkutató Kp. – Kossuth kiadó Bp.
- G. Fekete Éva: Hátrányos helyzetből előnyök? – elmaradott térségek felzárkózásának esélyei az észak-magyarországi régióban. Földrajzi Közlemények, 2006, 1-2. szám. 55-66. oldal
- Karátson D. (szerk.) 2000: Pannon enciklopédia, Magyarország földje. Kertek kiadó Bp.
- Magyarország Atlasza 2001: Cartographia Bp.
- Mészáros E.-Schweitzer F. (szerk.) 2002: Föld, víz, levegő. Magyar tudománytár 1. MTA Társadalomkutató Kp. – Kossuth kiadó Bp.

Az összeállítás forrásai:

- Országos Területfejlesztési Koncepció (helyzetértékelés 2005)
- Perczel György (szerk.): Magyarország társadalmi-gazdasági földrajza, ELTE, Eötvös Kiadó, 2003. Bp.
- http://elib.kkf.hu/hungary/
- http://nonprofit-tanacsadas.hu/regiorol/
- http://teir.vati.hu/elemzés.html
- http://www.fejlesztéspolitika.gov.hu/dokumentumok